

Бранко Стевановић

НЕОБЈАШЊИВО

ЋУТАЊЕ

Нисам се плашио ћутања док нисам приметио да неизговорено остаје у мени, чекајући најнезгоднији тренутак да се проспе као из поцепане вреће.

Догађало се то.

Просипао сам мудролије по аутобуским станицама, шеталиштима, трговима, продавницама, ресторанима... После, у осами, пребацивао себи да бацам бисере пред свиње и сам се осећао свињом.

А тамо где је требало рећи, пресудити, понудити решење – остајао сам нем! Страховао да ће ми се из грла отиснути нешто попут: „У цара Тројана козје уши!” или, далеко било: „Цар је го!”

Ћутао сам као заливен.

Провлачећи се између погрешака, напослетку сам, чини ми се, открио: ћутање је злато којим се не могу ни отворити ни затворити гвоздена врата.

Овладати умећем располагања речима. Ето шта је важно.

САН

Сан је поуздан доказ колико се смисла може наћи у необјашњивом.

О, како сам само слатко сањао у детињству!
У боји, уз мирисе и звуке, живахно и здраво.
Будио сам се, памтим, обновљен, крепак.

Сада се, дуго већ, притиснут годинама и нагомиланим варљивим знањем, опрезно спуштам у сан, као у истрошено рударско окно, трагајући за остацима спокоја. Узалудно настојим да уз помоћ преместим детињство, преправим младост, сметнем са ума садашњост. И све чешће се будим не знајући јесам ли, уопште, сањао.

Не знам шта бих, не знам где бих проналазио довољно горива за јаву, да не пребирам у глави, свакодневно, давнашње снове.

НАСЛЕЂЕ

Име сам наследио од стрица, који је са осамнаест погинуо на Сремском фронту. Разнела га мина. Рат се завршио који дан касније. Пола мога стрица су сахранили, друга половина је остала негде у пољу, ако није залутала у неки туђи гроб.

Једва сам се био замомчио кад сам, у старој дединој кући, наишао на његов зубун. Био ми је по мери. Пребирајући прстима по постави, открио сам да је нешто ушивено у њу. Беше то платнена врећица, а у њој – мало сребрног новца и сасушено чено белог лука.

Сматрао сам то својим наслеђем. Веровао сам да ми стриц, мој имењак, на тај начин шаље поклон и поруку са оног света.

Никад га нисам упознао, а тако ми недостаје.

ИСТИНА

Није ли истина да истине нема међу нама?

Помпезно најављивани нови век заснова-ли смо на обмани. Исто су наши преци учини-ли са прошлим, а преци наших предака са претпрошлим...

Обману смо саградили на искуству, иску-ство на заблудама, заблуде на жељама, жеље на сујети, сујету на слабости, слабост на страху, страх на зачуђености, зачуђеност на запитано-сти, запитаност на незнању.

Незнање нам је, ваљда, урођено. Па сад, ни-је ли нам и запитаност такође урођена, као и све остало што једно из другог произилази?

Истина је да не знам шта сам хтео да кажем.
Само се питам.

ГЛАД

Брат моје бабе по оцу био је солунац, носилац Албанске споменице, Карађорђеве звезде са мачевима и Ордена руског цара Николаја.

Негде на заласку живота, приметивши ка-ко кондуктер у локалном аутобусу неком но-сиоцу Партизанске споменице 1941. одобрава бесплатан превоз, посегао је руком у џеп и по-казао Карађорђеву звезду.

„Ја сам носилац овога”, рекао је.

„Иди, чича, молим те!”, обрецнуо се кон-дуктер. „Такво парче лима може да се купи на свакој пијаци!”

„Е, мој синко...”, смирено је узвратио ста-ри ратник, враћајући орден у џеп. „Кад би са-мо знао колико је за ово требало гладовати!”

У његовим сећањима на рат, глад је била много крупнија од јунаштва.

Платио је карту.

ПОВЕРЕЊЕ

Нисам далеко од помисли да ничији велеградски пси и мачке знају о мени нешто што нико други не зна.

Препознају ме на улици. Прилазе да ме оњуше, као да се то подразумева. Додирују ме без страха. Допуштају да их потапшем, помилујем по глави. После ме прате део пута, као да желе да се увере да сам на сигурном.

Ако вас, случајно, занима – немам ни пса ни мачку. А ето, сви ти репати бескућници са којима се срећем, сматрају да имају мене. Шта могу сем да их подржим у томе, уживајући у обостраном прећутном поверењу.

ТУГА

Кроз шупљину оболелог зуба врхом језика напипам давнашњу тугу. Тишти.

Корен јој се храни одласцима драгих познаника, пропуштеним збивањима, загубљеним стиховима, љубавним јадима. Прихрањује се потресним сценама: са улице, из књига, филмова...

Ту река времена застаје и почиње да тече узводно. Разазнајем: љуту зиму, горку јесен, слано лето, кисело пролеће.

И опет, у свести искрсава питање потребе постојања оваквих исповести.

Док са своје стране огледала пратиш и изнова проживљаваш све то, памтиш ли? Пишеш ли?